

Projektbeskrivning

Johanneisk smörjelse tolkad i väldoften av smörjelsen i Betania

David Svärd, Lunds universitet, HT 2011

Vid flera tillfällen i de johanneiska skrifterna i Nya testamentet omtalas på ett eller annat sätt smörjelse. Syftet med nedan föreslagna projekt är att uppnå en ökad förståelse för smörjelsemotivet inom den johanneiska teologin.

Problemställning

Min problemställning tar sin utgångspunkt i den i det fjärde evangeliet beskrivna smörjelsen av Jesu fötter (Joh 12:1-11). Inom den nytestamentliga exegetiken finns olika uppfattningar om innebörden av nämnda smörjelse. Det tycks mig dock vara fallet att forskningen hittills inte i tillfredställande grad har beskrivit innebörden av denna episod för johanneisk teologi, framförallt genom att inte i tillräckligt stor utsträckning låta förståelsen av episoden informeras av den i Första johannesbrevet (2:18-27) beskrivna smörjelsen av de troende brevmottagarna. De johanneiska skrifterna är sannolikt skrivna av samme författare¹ uppbackad av en grupp inom samma trosgemenskap (jfr. 1 Joh 1:1-4; Joh 21:24; 3 Joh 12), varför det är rimligt att göra en tematisk undersökning i denna skriftkorpus. Att även Johannes uppenbarelse skulle vara skrivet av samme författare är visserligen ifrågasatt, men argumenten för detta gör att jag likväl inte vill exkludera denna skrift i min undersökning.²

Eftersom det finns en terminologisk differens bland de johanneiska texter som talar om smörjelse gäller den första fråga som behöver besvaras huruvida den betaniska smörjelsen beskriven med verbet ἀλείφειν representerar en annan typ av smörjelse än smörjelse som beskrivs med termerna χρίσμα, χριστός, ἐπιχρίειν, ἐγγχρίειν, Μεσσίας eller om dessa är förenliga. Även terminologin för själva smörjmedlet blir här nödvändig att undersöka. Smörjelsen i Betania ges genom Jesu ord i Joh 12:7 explicit en innebörd som är relaterad till hans förestående begravning. Denna vers är dock svårtolkad i den grekiska texten varför en grundlig genomgång av versen behöver göras för att svara på frågan om episodens begravningsrelaterade innebörd med dess bl.a. möjliga soteriologiska implikationer för författarens teologi.

Den betaniska smörjelsen är eventuellt av stor betydelse för den johanneiska teologin genom att bl.a. teckna Jesu identitet och uppdrag. Något som stöder denna hypotes är att omnämmandet av väldoften som uppfyller huset i Joh 12:3 har ansetts innehålla allusioner till gammaltestamentliga texter. Är smörjelsen i Betania messiansk, d.v.s. relaterad till Jesu messiasskap? Om så är fallet hur karaktäriseras detta messiasskap? Vidare, är smörjelsen relaterad till givandet eller mottagandet av den

¹ Jfr. t.ex. D. A. Carson & Douglas J. Moo, *An Introduction to the New Testament* (Grand Rapids: Zondervan, 1992), 157, 446-50.

² Jfr. Carson & Moo, *Introduction*, 472-73.

Helige Ande och i sådana fall på vilket sätt? Har episoden ecklesiologiska implikationer, en fråga som särskilt aktualiseras då episoden relateras till den i 1 Joh 2:18-27 omtalade smörjelsen? Om episoden ger uttryck för flera aspekter av johanneisk teologi på vilket sätt är dessa i sådana fall relaterade till varandra?

Metod

För att fastställa betydelsen av de olika termer som används om smörjelse i Johanneslitteraturen använder jag en i första hand synkronisk metod som innebär att ords användning vid en viss tidpunkt i historien fokuseras, i detta fall vid den tid då de johanneiska skrifterna nedtecknades. Ordens betydelse härleds primärt från den litterära kontext i vilka de används. Detta görs dock med medvetenhet om att termerna genom historien bär med sig betydelse som kan vara svår att utläsa ur de olika sammanhang termerna förekommer. Jag undersöker termernas bruk i samtida grekiska skrifter från näraliggande kulturkretsar och i äldre skrifter som Johannesevangeliets författare och åtminstone vissa av dess mottagare kan antas ha varit bekanta med, framförallt Gamla testamentet.

Johannesevangeliet skrevs, enligt Klink, som bygger vidare på Bauckhams resultat, för en allmän eller obestämd publik med olika sorters läsare, även med olika tro, i första århundradet e.Kr. i den grekisk-romerska världen.³ Termernas betydelse fastställs med hjälp av semantisk klassificering, i relation till synonymer och motsatsord, med hänsyn till idiomatiska syntaktiska konstruktioner orden ingår i, genom identifikation av konnotationer, samt mot bakgrund av termernas historiska betydelseutveckling.⁴

I nästa steg görs en exegetisk analys av passagen Joh 12:1-11 som koncentrerar sig på de delar som skildrar och förklarar själva smörjelsen, främst v. 3 och 7. Ordens former analyseras (morfologi) samt hur dessa ord är relaterade till varandra i satskonstruktioner (syntax). Textkritiska överväganden behöver göras i v. 7 där två läsarter skiljer sig åt. De enskilda satsernas betydelse fastställs sedan genom att ställas i relation till hela de stycken och den passage de ingår i. Passagen och dess olika element relateras vidare till större avsnitt samt till hela evangeliet och dess struktur. Eftersom evangeliets struktur har en narrativ karaktär brukas i begränsad utsträckning narrativ analys. Tolkningen möjliggörs genom ett växelspel mellan analys av textens mikrostrukturer och makrostrukturer, mellan delarna och helheten.⁵

Johannesevangeliet står även i relation till andra texter, intertexter, vilka kan kasta ljus över dess betydelse. Potentiella allusioner som den implicite författaren gjort i episoden om den betaniska smörjelsen till gammaltestamentliga texter kommer att eftersökas och analyseras med hjälp av de riktlinjer McWhirter har föreslagit för att

³ Edward W. Klink III, *The Sheep of the Fold* (Cambridge: CUP, 2007), 249-50; Richard Bauckham, red., *The Gospel for All Christians* (Grand Rapids: Eerdmans, 1998), 1-4.

⁴ Jfr. David Alan Black, *Linguistics for Students of New Testament Greek* (2:a uppl.; Grand Rapids: Baker Books, 1995), 120-37.

⁵ Jfr. Black, *Linguistics*, 171-73.

identifiera och tolka sådana, och som är en anpassning till Johannesevangeliets förutsättningar av Hays riktlinjer avsedda för paulinska allusioner till samma skrifter.⁶ Särskilt omnämmandet av att huset fylldes av doften från smörjelseoljan i 12:3c har föreslagits anspela på olika gammaltestamentliga texter. Sådana allusioner är avsedda att berika innebörden av den ursprungliga texten genom att läsaren och åhöraren av evangeliet leds till att föra med sig någon aspekt från den alluderade texten till den ursprungliga kontexten.⁷ De synoptiska evangelierna innehåller berättelser som är mer eller mindre lika Johannes skildring av hur Jesus blir smord av en kvinna (Matt 26:6-13; Mark 14:3-9; jfr. Luk 7:36-50). Jag undersöker om dessa texter kan bidra till förståelsen av den johanneiska smörjelseberättelsen.

De intertextuella relationerna mellan de johanneiska skrifterna är naturligtvis av största vikt, inte minst likheterna i skildringen av smörjelsen i Första johannesbrevet med beskrivningen av Hjälparen, den Helige Ande, i Jesu avskedstal i Joh 14-16.⁸ Jag undersöker den johanneiska textkorpusen för att i denna finna soteriologiska, kristologiska, pneumatologiska och ecklesiologiska föreställningar som den betaniska smörjelsen explicit eller implicit kan ge uttryck för.

Även andra nytestamentliga texter samt eventuella andra kristna och judiska texter från motsvarande tidsperiod som tecknar för författaren och mottagarna relevanta kulturella, sociala och historiska förhållanden eller teologiska tankegångar och som potentiellt kan bidra till att öka förståelsen av det johanneiska smörjelsemotivet undersöks.

Teoretisk ram

Målet för detta projekt är att nå fram till innebörden av smörjelsen i Joh 12:1-11. Valet av termen ”innebörd” i problemställningen är gjort mot bakgrund av att jag inte enbart är intresserad av perikopens i snäv mening språkliga ”betydelse” utan även av dess ”mening”, vilket innefattar händelsens betydelse inom Johannesevangeliets berättelse och implikationerna av denna för johanneisk teologi. Allwood & Andersson skiljer mellan ett språkligt uttrycks betydelse och den mening en författare avser att kommunicera genom att använda uttrycket.⁹

Allwood & Andersson beskriver språklig betydelse som ”någon sorts mental representation av verkligheten som språk användaren knyter till språkliga uttryck.”¹⁰ Semantisk analys bör därför inkludera de språkliga uttrycken, de objekt i världen de representerar, samt de mentala begrepp som förmedlar de i stor utsträckning godtyckligt och konventionellt grundade relationerna mellan språk och objekt.¹¹ Ord uppfattas

⁶ Jocelyn McWhirter, *The Bridegroom Messiah and the People of God* (Cambridge: CUP, 2006), 22-36; Richard B. Hays, *Echoes of Scripture in the Letters of Paul* (New Haven: YUP, 1989), 29-32.

⁷ Jfr. McWhirter, *Bridegroom Messiah*, 21.

⁸ Jfr. Birger Olsson, *Johannesbrevet* (Stockholm: EFS-förlaget, 2008), 152.

⁹ Jens Allwood & Lars-Gunnar Andersson, *Semantik* (Göteborg: Göteborgs universitet, 2001), 50.

¹⁰ Allwood & Andersson, *Semantik*, 63.

¹¹ Jfr. Allwood & Andersson, *Semantik*, 60-62; Moisés Silva, *Biblical Words and Their Meaning*

vanligtvis som polysema, d.v.s. relaterade till flera olika begrepp eller betydelser av vilka vanligtvis endast en aktualiseras i en viss språklig kontext. Ords polysema karaktär kan leda till tvetydighet och kontexten blir därför utslagsgivande för att avgöra vilken betydelse som är aktuell. Ambiguitet kan även avsiktligt användas i retoriskt syfte för att aktualisera flera betydelser av ett ord och därigenom på ett effektivt sätt förmedla ett budskap.¹² Synonymitet innebär istället att flera ord står i relation till ett begrepp även om absoluta synonymer knappast existerar. Förståelsen av ett begrepp eller koncept, såsom smörjelse, är därför vanligtvis avhängig en analys av flera ord.¹³

Min hermeneutiska utgångspunkt är att en texts betydelse, i vid mening, bör härledas från själva texten som normalt återger författarens intentioner.¹⁴ Möjligheten finns dock att en författare inkorporerar information i sin text utan att vara helt medveten om detta. Eftersom författaren och de ursprungliga mottagarna av johannestexten befann sig i en annan historisk situation än den som den nutida uttolkaren gör saknar den senare sannolikt förkunskap som gör det mindre svårt att förstå författarens intentioner och textens betydelse. Detta gäller kunskap om språkliga konventioner, seder och bruk, kännedom om författarens och mottagarens föreställningsvärld, m.m. Min metod syftar bl.a. till att försöka klargöra den historiskt förankrade förståelse som är nödvändig för förståelse av den grekiska texten.¹⁵ Allmänna antika förhållanden har naturligtvis lägre prioritet än själva texten vid exegesen eftersom en författare måste tillåtas ge uttryck för uppfattningar som avviker från majoritetskulturen likaväl som från subkulturen.

En text kan vara rikhaltig på information av olika karaktär varför ett försök till tolkning sällan kan extrahera all den betydelse texten bär på. Inte heller min tolkning gör anspråk på att uttömma Joh 12:1-11 eller smörjelsen som händelse på dess betydelse. Tolkningen av en text kan försvåras av att det tolkande subjektet bär med sig sina egna kulturellt betingade förantaganden, men också av att uttolkaren har egna intressen då denne genomför sin tolkning och riktar den till en mottagargrupp.¹⁶ Uttolkaren bör därför sträva efter stor förståelse av texten och den historiska miljön, men även av sig själv och sin samtid för att undvika felaktiga eller dåliga tolkningar.

Studiens relation till tidigare forskning

Marias smörjande av Jesu fötter i Betania (Joh 12:1-11) har inom forskningen uppfattats vara en handling i vilken Maria uttrycker sin kärlek eller hängivenhet till sin Mästare på ett anmärkningsvärt sätt.¹⁷ Satsen om hur väldoften från nardusoljan (salvan)¹⁸ uppfyller

(rev. och utök. uppl.; Grand Rapids: Zondervan, 1994), 103-4.

¹² Jfr. Black, *Linguistics*, 124-25, 129-30.

¹³ Black, *Linguistics*, 123, 125.

¹⁴ Jfr. Anthony C. Thiselton, *Hermeneutics* (Grand Rapids: Eerdmans, 2009), 20-31.

¹⁵ Jfr. Allwood & Andersson, *Semantik*, 13.

¹⁶ Jfr. Thiselton, *Hermeneutics*, 31-34.

¹⁷ Jfr. Morris, *Gospel*, 512.

¹⁸ Jfr. Ivar Heikel & Anton Fridrichsen, *Grekisk-svensk ordbok till Nya testamentet och De*

huset, ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου (12:3c), kan syfta till att understryka det extravaganta i handlingen, enligt Kerr.¹⁹ Av 12:5 framgår att oljans värde motsvarade runt en årslön för en arbetare.²⁰ Thyen menar att berättelsen bör läsas mot bakgrund av den fotatvagn som skildras i Joh 13:1-11. Att tvätta någons fötter var i antiken, enligt Thyen, en föraktlig slavsyssla som judiska slavar inte fick tvingas till. Det kunde också om det skedde frivilligt vara ett uttryck för kärlek mellan två fria personer.²¹ Att Maria smörjer Jesu fötter är, enligt Tasker, ett uttryck för hennes ödmjukhet.²²

Evangelieförfattaren avser, enligt Kieffer, att genom 12:7 förmedla den uppfattningen, att det som hände i Betania var en symbolisk och profetisk handling som förebådade den senare smörjelsen av den döda kroppen i Joh 19:39-40.²³ Tasker menar att Maria inviger Jesus till död och begravning genom smörjelsen.²⁴ Evangeliets författare knyter, enligt Kurek-Chomycz, samman berättelsen om smörjelsen i Betania med berättelsen om uppväckandet av Lasaros (11:1-42) genom det föregripande omnämmandet av Marias smörjande i 11:2, hennes tillbedjan vid Jesu fötter (11:32), inramningen av smörjelseberättelsen med beskrivningen av Lasaros ”som [Jesus] uppväckt från de döda” (12:1, 9), men även genom kontrasteringen av den dödes stank (11:39) med väldoftan från salvan (12:3c). Således pekar Jesu hänvisning till sin begravningsdag i ljuset av hans ord i 11:25-26, enligt Kurek-Chomycz, ytterst även fram mot hans uppståndelse. ”Doften som betecknar död-som-leder-till-liv placeras på detta sätt sida vid sida med stanken av död.”²⁵ Kieffer menar att det i smörjelsen finns en förberedelse för den härlighet som Jesus senare kommer att få.²⁶ Att evangeliet så enfattiskt placerar händelsen i kontexten av påskan (11:55; 12:1) kan, enligt Barrett, vara ett tecken på att Johannes såg en betydelsefull tolkning av Jesu död såsom ett offer (jfr. 1:29) som åstadkommer frälsning för Guds folk.²⁷

Enligt Schnackenburg framhåller hela scenen med den dyrbara oljan, smörjelsen av fötterna och väldoftan Jesu värdighet. Det motsvarar den respekt som visas honom i och med begravningen efter hans död.²⁸ Den stora mängden kryddor som användes vid

apostoliska fäderna (Lund: Liber Läromedel, 1934), 141-42.

¹⁹ Alan Kerr, *The Temple of Jesus' Body* (London: SAP, 2002), 202.

²⁰ Leon Morris, *The Gospel According to John* (rev. uppl.; Grand Rapids: Eerdmans, 1995), 513.

²¹ Hartwig Thyen, *Das Johannesevangelium* (Tübingen: Mohr, 2005), 551.

²² R. V. G. Tasker, *The Gospel According to St. John* (Grand Rapids: Eerdmans, 1960), 144.

²³ Kieffer, *Johannesevangeliet*, 294, 304; jfr. dock Dominika A. Kurek-Chomycz, ”The Fragrance of Her Perfume,” *NovT* 52 (2010), 334-54, här 352-53.

²⁴ Tasker, *Gospel*, 143.

²⁵ Kurek-Chomycz, *Fragrance*, 338, 341.

²⁶ Kieffer, *Johannesevangeliet*, 303.

²⁷ C. K. Barrett, *The Gospel According to St. John* (2:a uppl.; Philadelphia: Westminster press, 1978), 410.

²⁸ Rudolf Schnackenburg, *The Gospel According to St John. Volume Two* (London: Burns & Oates, 1980), 363, 367.

begravningen talar, enligt Kieffer, för att den har kunglig karaktär.²⁹ Enligt Barrett är det fjärde evangeliets författare intresserad av smörjelsen som ett sätt att uttrycka Jesu kungliga värdighet i förberedelsen för hans triumfatoriska intåg i Jerusalem (12:12-16). Han rider in i Jerusalem som en smord kung, och han dör som en smord kung (Joh 18:33-40; 19:1-6, 12-16, 19). Messiasskapets tema är visserligen inte explicit uttryckt och Maria smörjer Jesu fötter istället för hans huvud. Detta beror, enligt Barrett, på att den Johanneiske Kungen förhärligas i döden och blir smord med begravningskryddor.³⁰

Om 12:3c alluderar till HV 1:12, vilket Thyen förmodar, talar även detta för att smörjelsen är kunglig.³¹ I HV 1:12 skildras en kunglig brudgum på bäddsoffan, medan brudens parfym (nardus) avger sin doft, *νάργδος μου ἔδωκεν ὀσμὴν αὐτοῦ*. Enligt McWhirter är detta en av flera allusioner till gammaltestamentliga texter om giftermål som den implicite författaren använder tillsammans med andra texter, exempelvis den explicita skildringen i Joh 3:28-29, för att beskriva Jesus som en messiansk (kunglig) brudgum. Även om både präster och profeter blev smorda i de gammaltestamentliga skrifterna menar McWhirter att det för Johannes är den kungliga smörjelsen som överensstämmer med hans uppfattning om Messias "den smorde".³² Dock menar t.ex. Heil att Johannesevangeliet framställer Jesus som en överstepräst,³³ och Burge argumenterar för att Jesus skildras som profet.³⁴

Enligt Kerr är Marias smörjande av Jesu fötter i Joh 12:3 en akt av tillbedjan "i ande och sanning". Kerr menar att Joh 12 innehåller en rad paralleller till Jes 6 där profeten skådar Herren på sin tron, och att specifikt Joh 12:3c alluderar till Jes 6:4 *καὶ ὁ οἶκος ἐπλήσθη καπνοῦ* "och huset fylldes av rök", där "huset" uppenbarligen refererar till templet.³⁵ Det av väldoft fyllda huset i Betania där Jesus tillbeds, pekar liksom det rökfyllda templet i vilket Jesaja såg Herrens härlighet, enligt Harris, fram mot den korsfäste Jesus som Guds tempel, i enlighet med det fjärde evangeliets porträttering av honom (jfr. t.ex. Joh 2:19-21). Han är, enligt Harris, den på korset tronande Messias, Guds härlighets sanna boning.³⁶ Hanson å sin sida menar att den betaniska smörjelsen i Joh 12:1-8 hänsyftar till en messiansk tolkning av Hag 2:6-9, som bl.a. handlar om templets kommande härlighet (*καὶ πλήσω τὸν οἶκον τοῦτον δόξης*, v. 7). Kristus framställs, enligt Hanson, som det nya Templet, men samtidigt är han platsen för församlingen. Smörjelsen i Betania pekar således fram mot församlingens gemenskap

²⁹ Kieffer, *Johannesevangeliet*, 303.

³⁰ Barrett, *Gospel*, 409.

³¹ Jfr. Thyen, *Johannesevangelium*, 550.

³² McWhirter, *Bridegroom Messiah*, 15-16, 38-39.

³³ John Paul Heil, "Jesus As the Unique High Priest in the Gospel of John," *CBQ* 57 (1995), 729-45, här 729.

³⁴ Gary M. Burge, *The Anointed Community* (Grand Rapids: Eerdmans, 1987), 107-10.

³⁵ Kerr, *Temple*, 201-3.

³⁶ Dale Harris, "The House Was Filled With His Glory" (2007);

<http://www.ccws.ca/theology/papers/Temple Christology and the Death of Jesus - D Harris.pdf>: åtkomst 2010-12-11), i, 12-14.

som kommer att uppfyllas av den uppståndne Herrens härlighet.³⁷

Forskningen tycks stå delad i fråga om vilket gammaltestamentligt motiv, om något, den betaniska smörjelsen anspelar på. Är det rimligt att Johannesevangeliet författare alluderar till både HV:s romantiska scener och till texter som talar om templets härlighet eller är något alternativ mer sannolikt? Denna fråga hänger också samman med vilken identitet Jesus tilldelas i evangeliet och som smörjelsen i Betania kan tänkas bekräfta. Även här spretar uppfattningarna åt olika håll. Smörjs Jesus som Messias, kung, präst och/eller profet, alternativt inget av detta? Om smörjelsen bekräftar Jesus som bärare av något av dessa ämbeten vad är i sådana fall innehållet i smörjelsen?

Den ”smörjelse” (χρῖσμα) som omtalas i 1 Joh 2:18-27 med uttrycken ”ni har alla χρῖσμα från den Helige” (v. 20) och ”ni tog emot χρῖσμα från honom” (v. 27) syftar, enligt Olsson, med stor sannolikhet på Anden, och inte på Guds ord som andra föreslagit. Beskrivningen av denna smörjelse påminner mycket om hur Hjälparen, den Helige Ande, skildras i Joh 14-16. Olsson menar att ”den Helige” i v. 20 antagligen refererar till Kristus och att författaren gör en poäng av att χρῖσμα och Χριστός hör ihop. Brevmottagarna fick troligen, enligt Olsson, del av Guds ande i samband med deras dop eller omvändelse eller inträde i den nya gemenskapen.³⁸ Liksom Jesus smorts med Helig Ande så skulle också de troende vara smorda av den Helige Ande, enligt Burge, som dock inte relaterar detta till den betaniska smörjelsen.³⁹ Enligt Charles resulterar smörjandet (ἐγγρῖσαι) av ögonen med salva (κολλούριον), i Jesu brev till ängeln för Laodikeiaförsamlingen, i andlig syn (Upp 3:18). Det finns uttolkare som har uppfattat denna salva som refererande till den Helige Andes upplysande kraft, jfr. Joh 16:8ff.⁴⁰

Om Olssons förståelse av smörjelsen i Första johannesbrevet är riktig anser jag att den akademiska diskussionen tycks ha underskattat den Helige Andes plats i den betaniska smörjelsen i Johannesevangeliet. Det tycks vara en möjlighet som grundligt bör undersökas om författaren menar att Jesus får del av Helig Ande eller att den Helige Andes närvaro i Jesu liv bekräftas i och med smörjelsen i Betania. Detta kan eventuellt få viktiga konsekvenser för förståelsen av johanneisk kristologi. Få forskare tycks ha undersökt möjligheten av att den betaniska smörjelsen syftar framåt bortom Jesu död och begravning mot uppståndelsen och t.o.m. mot en framtida lärjungagemenskap. Om Joh 12:1-11 och 1 Joh 2:18-27 läses i ljuset av varandra, och kanske även av Upp 3:18, tycks det vara en möjlighet väl värd att undersöka om det t.ex. redan i den betaniska smörjelsen finns ett förebådande av de troendes smörjelse med den Helige Ande. Kan de troendes smörjelse förstås bättre utifrån Jesu smörjelse i Betania som exempelvis är

³⁷ Anthony Tyrell Hanson, *The New Testament Interpretation of Scripture* (London: SPCK, 1980), 118-21.

³⁸ Olsson, *Johannesbrevet*, 151-53, 156-57.

³⁹ Jfr. t.ex. Burge, *Anointed Community*, xvii-xviii, 174-75; så även Raymond E. Brown, *The Epistles of John* (1:a uppl; Garden City: Doubleday, 1982), 370.

⁴⁰ R. H. Charles, *A Critical and Exegetical Commentary on the Revelation of St. John* (Edinburgh: Clark, 1920), 99.

nära knuten till lidande och död? Och i omvänd riktning kan Jesu smörjelse i Betania förstås bättre utifrån de troendes smörjelse som är starkt knuten till Andens didaktisk-epistemiska funktion?

Undersökningsmaterial för det framtida avhandlingsprojektet

Det primära källmaterialet utgörs av Joh 12:1-11, men denna perikop kommer att studeras i ljuset av Johannesevangeliet som helhet. Passager som direkt eller indirekt har potentiell relevans för temat smörjelse kommer att undersökas närmare, t.ex. Joh 1:1, 14, 17, 20-21, 25, 29, 32-34, 41, 45, 49; 2:9-10, 17, 19-22; 3:5-8, 14-16, 28-29, 34; 4:14, 21-26, 42; 6:14-15, 63, 69; 7:37-39; 9:6-7, 38; 10:30-36; 11:1-57; 12:12-34; 13:4-18, 31; 14:16-17, 26; 15:26; 16:7-15; 18:32-37; 19:1-5, 34, 38-42; 20:1-16, 21-22, 28, 30-31; 21:14.

De övriga johanneiska skrifterna, främst Första johannesbrevet, blir av stor vikt att undersöka, t.ex. 1 Joh 2:18-27; 3:24; 4:2, 6, 13; 5:6-8, 20; Upp 1:15, 17; 2:7; 3:18; 11:15; 19:6-10; 22:17. Smörjelsemotivet i Gamla testamentet, t.ex. Exod 25:6; 28:41; 29:6-7, 21, 36-37; 30:22-38; 40:9-15; Lev 4:5; 10:7; 21:10-12; Num 7:1; 35:25; Deut 33:24; Dom 9:8; 1 Sam 2:10, 35; 9:16; 10:1, 6; 15:1; 16:12-13; 2 Sam 1:16; 2:4; 5:3; 1 Kung 19:16; 2 Kung 9:3; 2 Krön 22:7; 23:11; Ps 89:20; 133:2; HV 1:3, 12; Jes 6:1-5; 61:1; Hes 16:9; Hag 2:6-9, Nya testamentet som helhet, t.ex. Matt 6:17; 26:6-13; Mark 6:13; 14:3-9; 16:1; Luk 4:18; 7:36-49; Apg 4:26-27; 10:38; 2 Kor 1:21-22; Heb 1:9; Jak 5:14, och eventuellt även andra främst kristna eller judiska antika texter utgör viktigt bakgrunds- och jämförelsematerial.